

ประกาศกรมปศุสัตว์

เรื่อง นิยามโรคไข้หวัดนกตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

พ.ศ. 2563

กำหนดนิยามของสัตว์ปีกที่ป่วยด้วยโรคไข้หวัดนก ดังนี้

(1) โรคไข้หวัดนก กรณีการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ หมายความว่า โรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสอินฟลูเอนซ่าเอ (Influenza A virus) ใด ๆ ก็ตามที่เกิดจากชนิด H5 หรือ H7 ที่ได้รับการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการตามวิธีมาตรฐานขององค์การสุขภาพสัตว์โลก (OIE) หรือโดยเชื้อไวรัสอินฟลูเอนซ่าเอ (Influenza A virus) ใด ๆ ที่มีค่าดัชนีการก่อโรคเมื่อฉีดเข้าหลอดเลือดดำ (Intravenous pathogenicity index (IVPI)) มากกว่า 1.2 หรือมีอัตราการตายอย่างน้อยร้อยละ 75 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ โรคไข้หวัดนกชนิดรุนแรง และโรคไข้หวัดนกชนิดไม่รุนแรง

(1.1) โรคไข้หวัดนกชนิดรุนแรง(High Pathogenicity Avian Influenza Viruses)หมายความว่า

(1.1.1) โรคซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสโรคไข้หวัดนกที่มีค่าดัชนีการก่อโรคเมื่อฉีดเข้าหลอดเลือดดำ (IVPI) ในลูกไก่อายุ 6 สัปดาห์ มากกว่า 1.2 หรือเป็นเหตุให้ลูกไก่อายุ 4 - 8 สัปดาห์ ที่ถูกทำให้ติดเชื้อทางหลอดเลือดดำเกิดอัตราการตายอย่างน้อยร้อยละ 75

(1.1.2) โรคซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสโรคไข้หวัดนกชนิด H5 และ H7 ที่มีค่า IVPI น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.2 หรือเป็นสาเหตุให้ลูกไก่อายุ 4 - 8 สัปดาห์ ที่ถูกทำให้ติดเชื้อทางหลอดเลือดดำมีอัตราการตายน้อยกว่าร้อยละ 75 ควรนำไปทดสอบหาลำดับของกรดอะมิโน (Sequencing) ที่ตำแหน่ง Cleavage sites ของ Haemagglutinin molecule (HAO) หากพบการเรียงลำดับของกรดอะมิโนที่ตำแหน่งดังกล่าว มีลักษณะเหมือนกันกับเชื้อไข้หวัดนกชนิดรุนแรงที่เคยแยกเชื้อได้นั้นให้จัดเป็นโรคไข้หวัดนกชนิดรุนแรง

(1.2) โรคไข้หวัดนกชนิดไม่รุนแรง(Low Pathogenicity Avian Influenza Viruses) หมายความว่า เชื้อไวรัสอินฟลูเอนซ่าเอ (Influenza A virus) ชนิด H5 และ H7 ทั้งหมดซึ่งไม่ใช่โรคไข้หวัดนกชนิดรุนแรง

(2) โรคไข้หวัดนก กรณีสงสัยว่าป่วย หมายความว่า

(2.1) สัตว์ปีกที่ถูกเลี้ยงในระบบฟาร์ม มีอัตราการตายอย่างน้อยร้อยละ 1 ใน 2 วัน หรือมีอัตราการกินอาหารและน้ำลดลงร้อยละ 5 ใน 1 วัน หรือไข่ลดลงร้อยละ 5 ใน 1 วัน หรือ

(2.2) สัตว์ปีกที่ถูกเลี้ยงแบบหลังบ้านในหมู่บ้านเดียวกัน หรือบริเวณใกล้เคียงกันมีสัตว์ป่วยหรือตายมีอาการคล้ายคลึงกันตาม (2.3) ในระยะเวลาห่างกันไม่เกินเจ็ดวัน

(2.3) สัตว์ปีกตาม (2.1) และ (2.2) แสดงอาการอื่นร่วมด้วย ดังนี้

(2.3.1) ตายกะทันหัน หรือ

(2.3.2) อาการระบบทางเดินหายใจ เช่น หายใจลำบาก หน้าบวม น้ำตาไหล หรือ

(2.3.3) ท้องเสีย หรือขนยุ่ง ซึม ไม่กินอาหาร ไข่ลด ไข่รูปร่างผิดปกติ หงอน เหนียงสี

คล้ำหรือหน้าแข้งมีจุดเลือดออก

วิธีการเก็บและส่งตัวอย่าง

วิธีเก็บตัวอย่าง Serum

- 1) ใช้สำลีชุบแอลกอฮอล์เช็ดบริเวณตำแหน่งที่จะเจาะเลือด
- 2) ใช้นิ้วกดบริเวณตำแหน่งที่จะเจาะเลือด
- 3) แหวงเข็มตามแนวเส้นเลือด พร้อมทั้งดูดเลือดอย่างระมัดระวังไม่เร็วหรือช้าเกินไป
- 4) ดูดเลือดตามที่ต้องการ (อย่างน้อย 1 มิลลิลิตร) ใช้สำลีชุบแอลกอฮอล์กดตรงที่เจาะแล้วดึงเข็มออก
- 5) ถ่ายเลือดจากกระบอกฉีดยาใส่หลอดแก้ว หรือขวดที่สะอาดและแห้ง ตั้งทิ้งไว้ 4-6 ชั่วโมงที่อุณหภูมิห้อง (25-30 องศาเซลเซียส) (**ห้ามแช่ในตู้เย็น กระดิกน้ำแข็งหรือในช่องแช่แข็ง**) หลังตั้งทิ้งไว้ สามารถเก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ได้ไม่เกิน 1 คิน ถ้านานกว่านี้จะทำให้เม็ดเลือดแตก และจะได้ซีรัมสีแดงซึ่งจะเน่าเสียง่าย
- 6) เมื่อเลือดแข็งตัวแล้วแยกเอาส่วนซีรัมใส่ในหลอดหรือขวดที่แห้งสะอาด มีฝาปิด หรือจุกปิดแน่นสนิท
- 7) ในกรณีแยกซีรัมแล้วมีเม็ดเลือดแดงปนอยู่มาก ควรทำการปั่นเหวี่ยงด้วยเครื่องปั่น 2,000-3,000 รอบต่อนาที นาน 10-20 นาที เพื่อให้เม็ดเลือดตกตะกอนก่อนจึงแยกซีรัม ถ้าไม่มีเครื่องปั่น ให้นำซีรัมที่แยกได้เก็บไว้ในตู้เย็นหรือกระดิกน้ำแข็ง 12-24 ชั่วโมง (**ห้ามแช่ในช่องแช่แข็ง**) เม็ดเลือดที่เหลืออยู่จะตกตะกอน แล้วให้แยกซีรัมใสในหลอดหรือขวดใหม่ ปิดฝาให้แน่น
- 8) ติดฉลากหมายเลขตัวอย่าง แล้วแช่ในกระดิกน้ำแข็งหรือตู้เย็น เพื่อป้องกันการเน่าเสีย แล้วนำส่งห้องปฏิบัติการ หรือเก็บในช่องแช่แข็ง ในกรณีที่จะเก็บไว้นานเพื่อรอการส่งตรวจต่อไป

วิธีเก็บตัวอย่างสัตว์ป่วย ซากและอวัยวะ

- 1) สัตว์ป่วย ควรเลือกสัตว์**อ่อนแอ** ที่ยังมีชีวิตอยู่ จำนวน 2-5 ตัว
- 2) ซากหรืออวัยวะ ควรเลือกสัตว์**ที่เพิ่งตายใหม่** ส่งตรวจให้เร็วที่สุด หรือถ้าไม่สามารถทำได้ ให้เก็บซากที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส และส่งตัวอย่างภายใน 24 ชั่วโมง พร้อมกันนี้ให้กรอกข้อมูลจำนวนตัวอย่างลงในแบบฟอร์มการเก็บตัวอย่างตามกิจกรรมการเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ปีก ตก.1 (ปรับปรุงใหม่ 2561) แนบไปกับแบบฟอร์มส่งตัวอย่างของห้องปฏิบัติการเพื่อส่งไปยังห้องปฏิบัติการแต่ละแห่ง

*ไม่ควรเก็บซากสัตว์หรืออวัยวะที่เน่า มีกลิ่นเหม็น